

Ryszard F. Mazurowski

Niedźwiedziówka, st. 1, gm. Stegna,
woj. elbląskie, AZP 14-47/3

Informator Archeologiczny : badania 31, 42-43

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

fragmentów blach żelaznych i szklanych naczyń, małą buteleczkę, kilkanaście fragmentów ceramiki z wczesnej epoki brązu i okresu neolitu oraz fragment wiórka krzemienego. Założone u podnóża dwa wykopy krzyżowe wykazały brak na obszarze zagrożonym zalaniem (tereny wykupione przez WZMiUR w Zamościu) warstwy kulturowej, co świadczy o tym, że stanowisko tutaj nie sięga. Wytoczony na kulminacji trzeci wykop pozwolił nieco uściślić i zawęzić obecne granice stanowiska, nie znaleziono tam bowiem żadnych materiałów, ani pradziejowych, ani współczesnych. Materiały, które znajdowały się na powierzchni zostały zapewne wypłukane.

Dokumentacja powykonawcza z badań znajduje się w PSOZ w Zamościu a materiały zabytkowe zdeponowano w Muzeum Zamojskim w Zamościu.

Badania nie będą kontynuowane.

NIEDŹWIADA, st. 34, gm. Ropczyce, woj. rzeszowskie, AZP 104-71/40

- pracownia obróbki końcowej i napraw siekier czworościennych (późny neolit)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 2 do 28 lipca przez mgr. Piotra Miturę (Muzeum Okręgowe w Rzeszowie). Finansowane przez PSOZ. Trzeci sezon badań. Przebadano powierzchnię 54 m².

Badania, które były kontynuacją prac prowadzonych w latach ubiegłych, miały na celu wyeksplorowanie pozostałej części krzemienicy. Pozyskano 9785 artefaktów reprezentowanych przez okruchy, łuski i odłupki, w tym formy techniczne: odłupki przeniesione, wachlarzowate, oraz fragmenty form pracownianych siekier.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Sprawozdaniach Archeologicznych”.

Badania nie będą kontynuowane.

NIEDŹWIEDZIÓWKA, st. 1, gm. Stegna, woj. elbląskie, AZP 14-47/3

- obozowiska sezonowe ludności kultury rzucewskiej z relikdami pracowni obróbki bursztynu z II połowy III tys. p.n.e.

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w lipcu przez dr. hab. Ryszarda F. Mazurowskiego (Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego). Finansowane przez Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego i Muzeum Zamkowe w Malborku. Kontynuacja wieloletnich badań, podjętych w 1981 roku. Przebadano powierzchnię 600 m².

Tegoroczne prace wykopaliskowe koncentrowały się w sektorze wschodnim, który badano także w roku 1996 (wykopy 5 i 6). Celem tegorocznych badań było kompleksowe rozpoznanie sezonowego osadnictwa w tym rejonie a także relacji stratygraficznych w strefie brzegowej starorzecza.

W północnej części sektora wschodniego wytyczono wykop 7 o wymiarach 30 x 20 m, osią dłuższą zorientowaną po linii północ-południe. Usytuowany został tak, że przy profilu zachodnim występowało koryto starorzecza a w części środkowej i wschodniej znajdowało się piaszczyste wyniesienie pierwotnej łachy nadbrzeżnej. W wykopie uchwycono typowy dla tego typu obozowisk badanego mikroregionu układ stratygraficzny.

Z analizy planigrafii zbiorczej wykopu wynika wyraźnie, iż zdecydowana większość zabytków ruchomych koncentrowała się pomiędzy kulminacją piaszczystego wzniesienia od strony wschodniej a przybrzeżną częścią starożytnego starorzecza.

Ogółem odkryto 10 311 zabytków ruchomych, wykonanych z bursztynu, krzemienia, kamienia, kości zwierzęcych i ości ryb, w tym 1547 fragmentów naczyń kultury rzucewskiej i 2 drewniane kołki spiczasto zaciosane na jednym końcu.

Szerokopłaszczyznowe rozpoznanie strefy brzegowej starorzecza wykazało istnienie ogólnej prawidłowości w wyborze miejsca do sezonowego zasiedlenia grup poszukiwaczy bursztynu. Wybierano suche, piaszczyste i lekko wyniesione łachy nadbrzeżne. Strefa bieżącej działalności mieszkańców obejmowała również cały stok wyniesienia, opadający w stronę starorzecza. Mieściła się tu najprawdopodobniej większość pracowni obróbki bursztynu.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego i Muzeum Zamkowym w Malborku.

Badania będą kontynuowane.

Nielisz, st. 8 i 11, gm. loco, woj. zamojskie - patrz: okres nowożytny

Nowy Dworek, st. 7, gm. Świebodzin, woj. zielonogórskie - patrz: wczesne średniowiecze

OPATOWICE, st. 35, gm. Radziejów Kujawski, woj. włocławskie, AZP 48-43/186

- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit, faza V)
- osada kultury amfor kulistych (neolit, faza IIIa)
- obozowisko kultury niemeńskiej (neolit)
- ślady osadnictwa kultury ceramiki sznurowej (neolit)
- osada kultury iwieńskiej (wczesna epoka brązu)
- osada kultury mierzanowickiej (wczesna epoka brązu)
- ślady osadnictwa z późnego średniowiecza
- ślady osadnictwa nowożytnego

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez dr Marzenę Szmyt (Zakład Prahistorii Polski Instytutu Prahistorii oraz Instytut Wschodni Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Finansowane przez Wojewodę Włocławskiego oraz Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Czwarty sezon badań. Przebadano powierzchnię 2 arów.

Założono 8 wykopów o wymiarach 5 x 5 m każdy, które ulokowano między dwoma ciągami starszych wykopów — I i II oraz V i VI. Łącznie w trakcie czterech sezonów zbadano 5,10 ara).

Prace prowadzono w obrębie uchwyconej wcześniej w wykopach I i V strefy występowania bruku morenowego, w granicach którego odnotowano zarówno wziemne obiekty pradziejowe (ludności kultury pucharów lejkowatych i kultury amfor kulistych), jak też artefakty (wytwory i półwytwory kamienne, ceramikę). Sygnalizowało to możliwość eksploatacji surowców kamiennych występujących w bruku morenowym w dobie późnego i schyłkowego neolitu. Tegoroczne badania miały na celu weryfikację tej hipotezy oraz określenie zasięgu bruku. Odsłonięto 64 obiekty nieruchome, w tym 51 dołków posłupowych, 11 jam, palenisko nowożytnie i obiekt, który stanowi raczej przegłębienie gleby kopalnej. Część jam można wstępnie określić jako wybierzyska. Zarejestrowano ponad 600 fragmentów ceramiki kultury pucharów lejkowatych z fazy V i ponad 650 kultury amfor kulistych z fazy IIIa. Odkryto również niewielki zbiór (blisko 50 sztuk) wyrobów krzemienych (w tym fragment siekierki z krzemienia świeciechowskiego) i kamiennych, jak też nieznaną ilość polepy i kości. Rozpoznano strefę występowania bruku morenowego, zamykającą się w zachodniej części wykopów (XVII, XVIII, XIX, XX, XXII, XXIV), tylko wykopy XXI i XXII znajdowały się poza jej zasięgiem. Kamienie tworzące bruk miały zróżnicowane rozmiary — od okazów o średnicy kilku centymetrów do ponad 0,5 metra. Bruk znajdował się bezpośrednio pod glebą orną — jego strop odsłaniany był najczęściej na poziomie 25-30 cm od powierzchni współczesnej. Pobrano liczne próbki surowca do badań petrograficznych. W chwili obecnej potwierdzona wydaje się hipoteza, że dla ludności zamieszkującej na obszarze stanowiska 35, a może i dla mieszkańców pozostałych osiedli lokowanych na Wzgórzu Prokopiaka, strefa bruku morenowego stanowiła poważne (główne?) źródło zaopatrzenia w surowiec kamienny. Dotyczy to zarówno ludności kultury pucharów lejkowatych (jedynie z reprezentowanej na stanowisku fazy V?), jak i kultury amfor kulistych (z fazy IIIa). Przypomnijmy, iż na kilku innych stanowiskach (np. 7, 42 i in.) zarejestrowano przejawy przydomowej przetwórczości kamieniarskiej. Tegoroczne badania dostarczyły nowych informacji o surowcowym zapleczu późnoneolitycznych grup ludzkich zamieszkujących wzgórze opatowickie.

Materiały zostały złożone w Zakładzie Prahistorii Polski Instytutu Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Dokumentacja przechowywana jest w archiwum Konserwatora Badań Archeologicznych we Włocławku oraz w Zakładzie Prahistorii Polski Instytutu Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.